

בטי"ד שי"פ וישב, כ"א כסלו ה' תשמ"א.

הנחת ה' בלתי מוגה

וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען, וירדועים הדרושים
 בזה מכ"ק אדמו"ר הזקן בעל הגאולה דירי"ט כסלו, אשר
 גאולה זו הייתה ביום ג' פ' וישב בספר חורף אור, ו
 ומבני כ"ק אדמו"ר האמצעי בארובה בחורף הי"ט, ועם הגהות
 וביאורים ודוספים האמצעי לכ"ק אדמו"ר הצ"ע. והנה ידוע
 בזה בכל הדרושים האמצעי (או ברובם ככולם) הוא די"ט להבין
 הכפל שכפל לומר שתי פעמים בארץ (בארץ מגורי אביו בארץ
 כנען). וגם ידועים מה שבפסוק זה (בכלל החורה) נקראת ארץ
 ישראל בשם ארץ כנען, והרי כתיב: כנען בידו מאזני מרמה,
 וגם לפי פרשתנו כתיב: וגם הוא אבי כנען, וכתיב: ארור
 כנען עבד עבדים יהי לאחיו. והגם שמבואר טעם הדבר, לפי
 שהכנעני הי' אז בארץ, שהי' כובש ארץ זו מנני שש, הרי
 מזה גופא רואים שבפסוק זה המדבר בארץ כנען, ולמה נקראת ארץ
 כנען? וכפסוק זה המדבר בארץ כנען, שבישק לישב
 בשלוח¹⁰, ואמאי נקט דוקא לשון זה, ארץ כנען.

אר הענין הוא, דהנה מה שנאמר כאן ב' פעמים ארץ, הגם
 דכפשות קאי על אותה ארץ, ארץ ישראל, מ"מ מובן שב'
 פעמים ארץ הם ב' בתי' ארץ וכמ"שיי אהלה לפני הוי'
 בארצות החיים, ארצות לשון רבים ונחיים לשון רבים, שהן ב'
 בתי' ארץ. והיינו ארץ תמאה וארץ עיילא, כתי' שלכות וכתי'
 דהגם ששתיהן נק' ארץ, מ"מ יש הפלש בניניהם, דספירת
 המלכות היא כתי' החיצונית והגילוי, שהרי היא יורדת
 לבני' לעליות העולמות, והיא כתי' עלמא דאתכתיב. וספירת
 הדינה היא כתי' הפנימיות והתעלם, עלמא דאתכתיב. ושתיהן
 נקראות ארצות החיים, ככ ספירת המלכות מקבלת מבת, וז"ל
 הנקראי' עץ החיים וספירת הדינה מקבלת מספירת החכמה,
 דהחכמה היא מקור החיים וכמ"שי החכמה חתי' בעל'י, היינו
 שהחכמה משפיעה חיים במספירת הדינה, בעל'י.

והנה -

- 1) פרשתנו לז, א. 2) כו, ג ואילך. 3) נד, א ואילך.
- 4) כרד ב' רנא, ב ואילך. כרד ה' חתפה, א ואילך.
- 5) הושע יב, ח. 6) נח ש, יח. וראה בהדרושים הנ"ל.
- 7) שם, כה. 8) לך לך יב, ו. 9) פוש"י שם. ועוד.
- 10) פוש"י פרשתנו לז, ב. וראה ב"ר פפ"ד, ג. 11) חזקוני
 קטד, ט. 12) ראה גם אורח"ח כרד ה' הנסמך לעיל בהע' 4.
- 13) זח"א כד, א. כד, א. ועוד. 14) קהלת ז, יב. וראה גם
 לקו"ת ראה יח, ב. ת"ז תנ"י"ה (פס, א).

- פדה בשלוח נפשי -

הוצ'ה היינו למקום שאין מוחז הימנו, כמבואר בגמרא
 בבבלי¹⁰. יפ'צו היינו לא רק שמבאיים את המעיינות לשם,
 אלא מפעילים אותם, היינו פריצת כל המדידות וההגבלות.
 מ'ולד'הי' היינו שלא רק שמפיעים את מי המעין, אלא את
 המעיל עצמו. וכיוון שאיני מבקש אלא לפי כחוקי, הרי ניתן
 הכח לבאו"א לעסוק באופן האמור. ועי"ז מתקיים היסוד
 אתי מ' דא מלכא משיחא, דמ'ד ה'ז נגאלאנ'נ, כגאולה
 האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, דאז יהי' פדה בשלוח
 נפשי מקרב לי כי כרבים היו עמדי, עם כל הפירודים
 שבדבר, וכפי שיתבאר לקמן, במהרה בימינו ממש ובעצלא
 דייד.

*

- 30) יג, ב. 31) במדב"ר פי"ב, ג. ועוד.
- 32) רמב"ם הל' תשובה פ"י ה"ה. 33) בהש"ח.

הנחת ה' בלתי מוגה

וזהו ענין ארץ כנען, ארץ החתונה. דנהה כנען הוא לשון סוחר, כדפרש"ש על איש כנעני תגרא. וכן כתיב כנעני ביד מאזני מרמה. ואופן המטה בכלל הוא, כשפזר כספו וזהו וכו', וע"י הפיזור בארץ הריוח עד לריוח שלא כדרך, כמ"ש שפזר ונוסף עוד. ועד"ז הוא בענין ירידת הנשמה למטה, שהירידה היא בבחי' פיוזר והעלם, וע"י נוסף עוד, כי הירידה היא לצורך עלי'.

וביאר הענין הוא, דהנה כל ירידת הנשמה למטה היא כשכיל העלי'. וכמ"ש ורוא' עלילה על בני אדם, וקא"ט על אדם הראשון שנבא בנך עדן, ויריחתו בנך עדן לעברה ולשמרה, וי"ל שגם בעולם כגון שה"א, עלים על מילואו נבוא"ט, כמ"ש אלה תולדות השמים והארץ בהבדלם, תולדות מלא' הנה גם בזה הוסיף האדם ע"י עבודתו לעבודה ולשמרה. ויתירה מזו, הרי כתיב (וינחתו בג"ע) שהאדם ע"י עבודתו מוקיף בחי' גז עדן, ובבחי' עדן, וגם ממשיך למעלה מבחי' מוקיף בחי' (כמבואר בהמשך חוסי"ט פ"ט). וכי דוקא ע"י ע"י (כמבואר בתלית העלי'. וזהו מ"ש טוב לי תורת פיר הירידה באה תכלית העלי'. וזהו מ"ש טוב לי תורת פיר מאלפי זהב וכסף, זהב וכסף היינו האהבה ויראה, דהנשמה לפני ירידתה למטה עומדת באהבה ויראה אמיתיים וכו"ט, ומ"ט טוב לי תורת פיר, ליימוד התורה בפי האדם למטה, מאלפי זהב וכסף. ובשבת דה מפזר את הזהב וכסף, היינו ירידת הנשמה למטה, כדי שיהי' ונוסף עוד. וזהו גם מ"ש/שחורה אני ונאווה בנות ירושלים, בנות ירושלים הם הנשמות למעלה לפני ירידתן למטה, ששם הן עומדות בשלימות היראה (ירושלמי), והנשמה שרדה למטה והיא בבחי' שחרות והסתר כו', אומרת לננות -

- (26) ראה בהדרושים שהובאו לעיל בריש המאמר.
- (27) וישב לה, ב. (28) משלי יא, כד. (29) תהלים טו, ה. (30) תנחומא וישב ד. (31) בראשית ב, טו. (32) ראה ב"ר פי"ד, ד. פ"י"ג, ג. (33) בראשית ב, ד. (34) ראה ב"ר פי"ב, ו. שמו"ר פ"ל, ג. (35) ד"ה זה היום (ע"ט) ואילך. (36) ראה תו"א פ"ו, ד. תו"ח נח, א. אורה רננ, ב. ובשאר הדרושים שנסמנו לעיל בריש המאמר. (37) מהלים קיש, עב. (38) ראה ג"כ תניא פ"ז (מח, א). (39) ראה אורה"ת שם. (40) שה"ש א, ה. וראה גם ד"ה זה - לקו"ת שה"ש ו, ג ואילך. אורה"ת עה"פ. תר"ל. תשי"ב. ועוד. (41) תו"ה הר" - תענית טז, א.

תנתת ה' בלתי מונה

והנה אמרו רז"ל קוב"ה אסתכל באורייתא וכו' רוא עלמא, ומזה מובן, שכשם שיש ב' אצות בעולמות, עד"ז הוא בתורה. וביאר הענין הוא, הנה בחי' ארץ החתונה, ספירת המלכות, היא בחי' נגלה דתורה. דהנה המלך ענינו הוא כמ"ש אשר יצא לפני הם ואשר יבוא לפני להם ואשר יוציאם ואשר יבנינו, הנהגת העם, וכתבינו מלך כמשפס יעמיד ארץ, היינו ענינו הוא לשפוט את העם וכו', וכתורה היינו פסקי ההלכה שנתורה, שם הוראות בהנהגת האדם במעשה בפועל. דהוראות אלו נמצאות בהגלה דתורה, כפימית התורה ובה' ארץ העליונה, ספירת הכונה, היא בחי' מלכי רבנות. ופסקי הדינים להלכה הם בארץ החתונה דוקא, כמאמר תורה לא יבשמים היא, ואין לסגתה בבת קול, ועד שגם בפולגא שהיתה במתיבתא דרקיעא אפרו מא' נוכח רבה בר רבנא שהינו שהכרעת ההלכה היא דוקא ע"י נשמה בגוף. והגם שמבואר היינו הזרה, שפסא את ההלכה בפנימיות למעלה, מ"ל הפסק למטה הוא ע"י שראו את הענינים בפנימיות למעלה, מ"ל הפסק ד"ל עצמו הי' ע"י שהבינו הענין למטה ע"פ הנגלה, משא"כ בלאו הכי אין משגיחין בבת קול. לפי שזוהי בה קול שלמעלה והתורה לא בשמים היא. דהגם ששומע חנה קול נשמתו למטה, מ"ש היש הבדל בין השומע להמשיג, דהפס"ד לפועל צ"ל דוקא כשכבין בשביל את ההלכה.

וזהו ענין ארץ החתונה שבתורה, בחי' נגלה דתורה ותושב"פ. והגם שארץ"ט למא נקרא שמה ארץ שרצה לעשות רצון קוניה, דמזה מובן שבהי' ארץ היא בחי' הרצון, הרי לכאורה גם זה שייך לתושב"פ [דלשון לכאורה אפי"ה] גם אם כך היא הסקנא, כמבוא באחרונים²⁴, וכמבואל בארובה באגה"ק²⁵, שגילוי רצון העליון למטה הוא דוקא ע"י תורה שבעל פה.

תנתת ה' בלתי מונה

- (15) זה"ב קטא, א. (16) פינתם כד, יז. (17) משלי כט, ד. (18) גיטין סב, א. (19) ראה ב"מ נט, ב. (20) נ"מ שם, ושי"ט. (21) שם פו, א. (22) וישלח כ, ב. וראה ג"כ ופ"ק לקולו י"ז אגרות ע' רמג ואילך. (23) ב"ר פ"ה, ח. (24) ע"ל (25) ש"ד"ת כללי הפוסקים סי' ש"ז אות ח, וש"י. (26) סכ"ט.

תורת ה' בלתי מונה

לכנורא⁵⁴, וצ"י היירידה הגדולה של הנשמה למטה בגלות, דלפני ירידתה ה' אצלה אלקות בפשיטות ועולמות בהתחדשות⁵⁴, וביירידתה הרי עולמות בפשיטות ואלקות בהתחדשות, הנה ע"י התושר הכפול והמכופל, היא באה אל הקשר הכפול והמכופל כנמוא בתראי⁵⁴, בבחי' כפלים לתושי'.

וזתו מ"ש וישב יעקב ג'ו'. דאחרי כל היירידות שהיו לפניו ע"י עך לטיוס הפרשה הקודמת, הוא עשו אבי אדום, הנה ע"י היירידה בא אל העלי', וישב יעקב, וישב יעקב לישב בשלוח⁵⁵, דשלוה זה ענין שאין בו רצוא ושוב⁵⁶. כי ע"י בירור הדברים והתחברים באים לתכלית העליו', כמ"ש אביהן במרמה (בהכמה) ויקם וירכב, ויעקב לקח האורות דעשו ע"י המרמה. ע"י נאיים לקיום היעוד, שאמר יעקב לעשו אדוני יודע כי היירידים רכבים ג'ו' וצ"י ואר"י⁵⁸ דקאי על משיה צדקנו דכתיב ב'ו' ילד יולד לנו, ונבל כנעירנו וברקננו כנננו וכנעונו לקבל לפני משיה צדקנו, במהרה בימינו משי'.

*

(53) במדבר"י פ"י, ה' ועוד. 54 ר"ה ויהי הענן העת"ר (המשך תפ"ב ח"ב ס"ע מתקלד ואילך). ר"ה במורחות חשבון תשי"ו פכ"ז (מה"מ תשי"ו ע' 30). (54*) אגה"ת פ"ט. 55 נסמן לעיל בהע' 10. וראה גם ר"ה וישב יעקב העת"ר (בהמשך בששה"ק תפ"ב ח"ב ע' משפך ואילך). ועוד. 56 ראה ג"כ לקו"ק בהעלות' לב, ע' 57 וישלח לג, יג. 58 דבר"ר פ"א, כ. (59) ישעי' ט, ה'.

הנחת ה' בלתי מוגה

לבנות ירושלים, שחורה אני ונא"מ ונאותה כי ע"י היירידה דוקא היא באה לענין הנוי. היורפי'. וכשם שהוא בנשמה ע"י הוא בתורה, שהתורה לא בשמים היא, ודוקא ע"י ירידתה למטה (כמובא בתנ"א בהתלכה בת"ו עניות של אמת לשענות של היפך האמת, כלי לבנר ההלכה בת"ו עניות של אמת לשענות של היפך האמת, הנה דוקא ע"י באה אל העלי'. וכמאמר⁴⁹ אשרי מי שנא לאת ותלמודו בידו, דע"י שתלמודו בידו, תלמודו שלמד בעה"י ודוקא ע"י בא אל הגליו' שבג"ע. ויתירה מזו, דדוקא הנה לימוד התורה למטה הרי האדם כליל עם אוראית וקוב"ה, שאין יחוד כמותו וכערכו נמצא כליל עם אוראית וקוב"ה, וכמבואר בארוכה בהמשך תפ"ב ע"י שיתוד זה הוא לא רק ע"י לימוד פנימיות התורה, אלא גם ע"י לימוד נגלה דתורה, שאפילו ע"י קריאת אותיות התורה, אפילו כאשר לא ידע מאי קאמר.

אמנם עדיין צריך להבין, למה צריך להיות ענין המרמה בארץ (כנען בידו מאזוני, מרמה), הרי כתיב⁴⁶ עשה האלקים את האדם ישר, ולמה צריך להיות ענין המרמה. והגם שפ"ש⁴⁷ במרמה (בהכמה) מ"ק עדיין אינו מובן לפה צריך לענין המרמה שע"י התכמה. אך הענין הוא, שדו ע"י נורא עלילה על כני אדם, כדוקא ע"י העבודה במרמה באים לעילוי געלה יותר. וע"י מה שנאמר גבי העולמות, דכתיב ב' ויהי ע"י ערום גו', ששמש גדול אבד מן העולמות, וכיון ב' שהי' בבחי' ערום, במרמה, לכן בירורו הוא ג"כ ע"י המרמה דוקא, וכמ"ז א"ל שצ"י⁵⁰ ג'ו' ביום בראתה. ולוא"כ הי' כל ענין היירידות, שבבחי' התלויים, ועיקרם הייתה חסא ע"י, כדי שע"י תבוא הנשמה לעילוי, גדול יותר. ובלשון הידוע יתרון האור מן החושך ויתרון התכמה מן הסכלות. ובלשון החסידות דהמברר צריך שיהלכש בלבושי המתברר, וכמ"ש⁵¹ מי זה כא אדמוס גו' מדוע אדום ללבושו, וצדיקים (ועמך כולם צדיקים⁵²) דומים לכווראס -

- (42) פ"ד. 43 פסחים נ, א. ויש"ג. 44 תניא פ"א.
- (45) (ראה ת"א ע' שעד. 46) קהלת ז', כט. 47 תולדות כז, לה.
- (48) ראה גם אוראית כרך ה' (הנ"ל בהע' 4) תחפט, ב; תחפט, ב. ויש"ג. 48* בראשית ג, א. 49 מבררין נט, ב.
- (50) ברכות יז, א. 51 ישעי' מג, א-ב. וראה גם אוראית אמור ע' קנב. ובב"מ. 52) שם ט, כא.

הנחת ה' בלתי מוגה

הנה אמת
כאמ"ל
ע"י
תמ"כ
ויהי